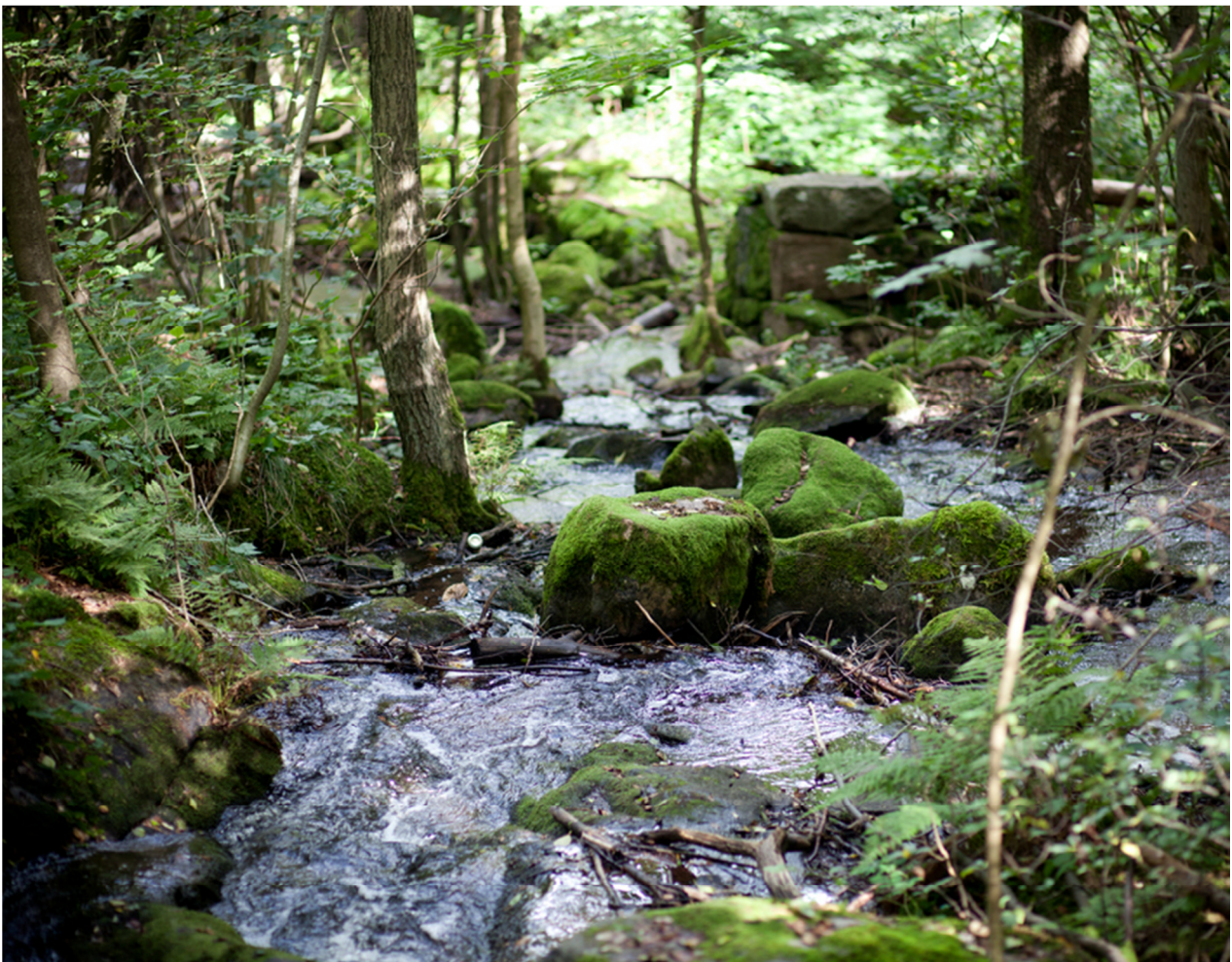

Limniskt inriktade naturreservat

Kriterier för bedömning

Havs- och vattenmyndigheten
Datum: 2016-11-24

Ansvarig utgivare: Jakob Granit
Omslagsfoto: Maja Kristin Nylander
ISBN 978-91-87967-44-3

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930, 404 39 Göteborg
www.havochvatten.se

Limniskt inriktade naturreservat

Kriterier för bedömning

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndighetens rapport 2016:32

Förord

Havs- och vattenmyndigheten har i ett samarbetsprojekt med länsstyrelserna i Jönköpings, Värmlands, Västernorrlands och Västerbottens län tagit fram och prövat olika kriterier för bedömning av limniska miljöer i naturreservat. Målet med projektet var att föreslå kriterier som kan användas till att bedöma i vilken grad ett naturreservatsbeslut beaktar limniska naturvärden och därigenom bidrar till skyddet av sjöar och vattendrag.

Baserat på resultaten från projektet anger Havs- och vattenmyndigheten tre huvudkriterier för bedömning av naturreservatsbeslut. Kriterierna ska användas till att ge vägledning om ett naturreservatsbeslut är utformat så att det ger ett adekvat skydd av naturvärden i sjöar och vattendrag och om naturreservatet kan betraktas ha en limnisk inriktning. Vi bedömer att kriterierna, om de tillämpas vid bildande av naturreservat, kommer att bidra till ett förbättrat skydd av sjöar och vattendrag och uppnåendet av miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Kriterierna kan även fungera som en indikator för uppföljning av limniskt inriktad naturreservatsbildning. En sådan uppföljningsindikator har sedan länge varit efterfrågad inom miljömålsuppföljningen och kan även användas för uppföljning av skydd av sötvattensområden inom etappmålet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Göteborg, 24 november 2016

Björn Sjöberg, avdelningsschef

Avdelningen för havs- och vattenförvaltning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
BAKGRUND	8
SAMARBETSPROJEKTET	9
BEDÖMNING AV SKYDD AV SJÖAR OCH VATTENDRAG I NATURRESERVAT	10
RESULTAT OCH DISKUSSION	11
Delmatris 1. Kriterier för bedömning av limniskt inriktade naturreservat	11
Delmatris 2. Befintligt skydd av limniska naturvärden respektive behov av revidering.....	14
Viktiga övergripande slutsatser från pilotprojektet.....	14
Kriterier för limniskt inriktade naturreservat	15
KÄLLOR	16

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har i ett samarbetsprojekt med fyra länsstyrelser tagit fram och prövat olika kriterier för bedömning av skydd av sjöar och vattendrag i naturreservat. Målet med projektet var att föreslå lämpliga kriterier som kan användas till att bedöma i vilken grad ett naturreservatsbeslut beaktar limniska värden och bidrar till ett förbättrat skydd av sjöar och vattendrag. Kriterierna ska fungera som underlag för bedömning och vägleda om ett naturreservatsbeslut är utformat så att det ger ett övergripande adekvat skydd av naturvärden i sjöar och vattendrag och om naturreservatet kan betraktas ha en limnisk inriktning. Kriterier för limniskt inriktade naturreservat kan förbättra skyddet av sjöar och vattendrag genom att påvisa behov av att förbättra naturreservatsbeslut samt möjliggöra en specifik uppföljning av skydd av sjöar och vattendrag i naturreservat. Arbetet med att ta fram kriterier baserades på Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens vägledningar för områdesskydd. De kriterier som föreslogs inom projektet tillämpades på 424 naturreservat i de fyra länen

Grundförutsättningar för bildande av naturreservat med limnisk inriktning är att det finns höga limniska naturvärden, att det finns förutsättningar för höga limniska naturvärden eller att det efter åtgärder är möjligt att få eller återfå höga limniska naturvärden. Det är dessutom viktigt att limniska miljöer/värden så långt det är möjligt avgränsas ur ett landskapsperspektiv där vattenmiljöernas påverkansområde har beaktats och särskilt viktigt är att skydda vattendragens och sjöarnas närmiljöer. Bedömning av limniska naturvärden och avgränsning av sjöar och vattendrag är områden som behöver utvecklas när vägledningen om skydd av limniska miljöer ses över.

Flera av de kriterier som föreslogs och prövades i projektet med länsstyrelserna fungerar väl och behöver vara uppfyllda i ett naturreservat med limnisk inriktning. Baserat på Naturvårdsverkets vägledning om att bilda naturreservat och de resultat som framkom under projektet anser Havs- och vattenmyndigheten att tre huvudkriterier ska vara uppfyllda för att ett naturreservat ska kunna betecknas ha en limnisk inriktning.

1. Limniska naturvärden ingår i och omfattas tydligt av naturreservatets syfte, är med i beskrivningen hur syftet ska nås och utgör skäl för beslutet
2. Reservatsföreskrifterna anger de inskränkningar som behövs för skyddet av utpekade limniska naturvärden
3. Skötselplanen omfattar limniska miljöer/värden, bevarandemål för limniska naturtyper/arter och beskrivningar av eventuella skötselåtgärder som behövs för att uppnå målen för utpekade limniska naturvärden

Från projektet och länsstyrelsernas bedömningar av sina naturreservat kan ett antal slutsatser dras som vi bedömer är av särskild vikt i det fortsatta arbetet med att bilda naturreservat:

- ungefär vart femte av de naturreservat som innehåller sjöar och/eller vattendrag bedömdes ha en limnisk inriktning baserat på de kriterier som prövades men i många av naturreservaten är limniska naturvärden otillräckligt beskrivna i beslut och skötselplaner
- Syftesbeskrivningarna i naturreservatsbesluten omfattade oftare än förväntat limniska naturvärden men skillnaderna mellan länen var stora
- Kunskaper om limniska naturvärden saknades helt i nära vartannat naturreservat som innehåller sjöar och/eller vattendrag
- I några av de fyra länen finns tydliga behov av att se över och revidera naturreservatsbeslut med avseende på ingående limniska miljöer och naturvärden. Naturreservat med kända limniska naturvärden som saknar tillräckliga föreskrifter för att reglera hot mot limniska värden bör prioriteras för översyn

Bakgrund

I Naturvårdsverkets vägledning om bevarande av värdefulla naturmiljöer i och i anslutning till sjöar och vattendrag från 2003 beskrivs skyddet av limniska miljöer så här: ”Naturvård i vattenmiljöer är eftersatt i Sverige. Vi har lång erfarenhet av vattenvårdsarbete med avseende på vattenkvalitet och i viss mån med avseende på bevarandet av enskilda arter medan naturvård gällande fysiska miljöer i vatten har haft låg prioritet. Sjöar och vattendrag ingår ofta i skyddade områden men endast cirka 2 procent av de svenska naturreservaten är avsatta med limniska värden som något av huvudmotiven”. Läget vad det gäller limnisk naturvård har förbättrats sedan 2003, framför allt tack vare delmålet om skydd av särskilt värdefull vattenmiljöer i miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Under perioden 2006-2010 fick länsstyrelserna särskilda medel för genomförande av miljökvalitetsmålen vilket innebar ett uppsving för arbetet med skydd av sjöar och vattendrag. Ett modernt skydd av värdefulla vattenmiljöer påbörjades baserat på avrinningsområden och med beaktande av att påverkan oftast sker från omgivande land- och vattenmiljöer. Grunden för det limniskt inriktade områdesskyddet var de strategier om skydd och bevarande samt restaurering av värdefulla vattenmiljöer som togs fram av Naturvårdsverket.

Trots detta saknas idag fortfarande ett adekvat skydd för limniska miljöer och naturvärden i många naturreservat och det går inte att kvalitativt bedöma eller följa upp hur arbetet går med skydd av sjöar och vattendrag med höga naturvärden. Ett verktyg för bedömning av skydd av sjöar och vattendrag har efterfrågats för uppföljningen av miljökvalitetsmålet och behövs även för uppföljning av arbetet med skydd av sjöar och vattendrag inom etappmålet för

biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Havs- och vattenmyndigheten övertog 2011 vägledningsansvaret för skydd av vattenmiljöer från Naturvårdsverket. I syfte att förbättra skyddet av limniska miljöer i naturreservat påbörjade Havs- och vattenmyndigheten 2014 ett pilotprojekt tillsammans med länsstyrelserna i Jönköping, Värmland, Västerbotten och Västernorrland initierades. Projektets mål var att föreslå och pröva kriterier för bedömning av limniskt skydd i naturreservat, att klargöra hur skyddet av limniska miljöer i naturreservat ser ut, visa på förbättringsmöjligheter i besluten samt att ta fram en grund för ett uppföljningsverktyg för limniskt områdesskydd.

De kriterier som föreslogs som lämpliga för bedömning av limniskt inriktade naturreservat har sin grund i syfte, föreskrifter och skötselplan som är tre grundläggande delar i ett naturreservatsbeslut. De grundfrågor som måste besvaras vid bildande av ett naturreservat är vilket syfte reservatet har och hur syftet ska uppnås, vilka föreskrifter/inskränkningar som behövs för att syftet ska uppnås/tillgodoses samt vilken förvaltning som krävs för att syftet ska uppnås/tillgodoses.

Samarbetsprojektet

Projektet genomfördes under 2013 och 2014 som ett samarbete mellan Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna i Jönköping, Värmland, Västerbotten och Västernorrland. Huvudsyftet var att föreslå och pröva lämpliga kriterier för bedömning av skydd av sjöar och vattendrag i naturreservatsbeslut. Målet var att ta fram kriterier för en översiktlig bedömning av skyddet av limniska naturvärden i naturreservat. En grundläggande tanke var att naturreservat som uppfyller kriterierna skulle få en kvalitetsstämpel i form av limniska naturreservat eller limniskt inriktade naturreservat. Ett annat syfte med projektet var att förbättra skyddet av limniska miljöer genom att kunna analysera förbättringsbehov i naturreservatsbeslut. Ett ytterligare syfte med projektet var att skapa en grund för en specifik uppföljning av arbetet med att bilda naturreservat med limnisk inriktning. De underlag som användes för arbetet med att ta fram kriterier var Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens vägledningar för områdesskydd.

Bedömning av skydd av sjöar och vattendrag i naturreservat

Kriterier som projektgruppen bedömde vara lämpliga för att bedöma skydd av sjöar och vattendrag i naturreservatsbeslut samlades i en tvådelad matris. Den första delen av matrisen ”Kriterier för limniskt inriktade naturreservat” skapades för att utifrån befintliga naturreservatsbeslut kunna bedöma om ett naturreservat har tillräckligt skydd för sina limniska naturvärden. Den andra delen av matrisen ”Befintligt skydd av limniska naturvärden respektive behov av revidering” skapades för bedömning av limniska naturvärden och kunskaper om dessa i naturreservat och som ett verktyg för att påvisa behov av förstärkta kunskapsunderlag.

Projektet omfattade 686 naturreservatsbeslut i Jönköpings, Värmlands, Västernorrlands och Västerbottens län vilket var samtliga naturreservat i respektive län. Antalet motsvarar 17 % av alla svenska naturreservat eller 22 % av den samlade svenska naturreservatsarealen. 424 av naturreservaten bedömdes innehålla sjöar och/eller vattendrag. I 12 av dessa var friluftslivsskäl enda syftet för skydd av de limniska miljöerna och i 71 naturreservat bedömdes limniska miljöer endast finnas med av arronderingsskäl. Så många som 261 naturreservat bedömdes helt sakna limniska miljöer. Bedömningen av uppfyllande av kriterier genomfördes på alla 424 naturreservat med limniska miljöer. Svartalternativen finns angivna inom parentes för respektive kriterium nedan.

Delmatris 1. Kriterier för bedömning av limniskt inriktade naturreservat.

- Limniska miljöer/värden har avgränsats ur ett landskapsperspektiv där vattenmiljöernas påverkansområde har beaktats? (Ja/Nej/Delvis)
- Syftet omfattar limniska naturvärden? (Ja/Nej/Delvis). Limniska naturvärden ingår i eller kan uttolkas ur naturreservatets syfte och hur syftet ska nås.
Prioriterade limniska värden omfattar nationellt eller regionalt värdefulla vattenmiljöer, objekt med limniska arter och naturtyper inom Natura 2000, nyckelbiotoper i eller i anslutning till sjöar och vattendrag samt rödlistade och hotade vattenlevande och vattenanknutna arter. Dessutom bör limniska värden i vid bemärkelse kunna omfattas, exempelvis häckande eller rastande fåglar, betydelse för reproduktion eller födosök för groddjur, återskapande eller nyskapande av limniska miljöer samt vetenskapliga eller pedagogiska värden osv.
- Limniska naturvärden är skäl eller motiv för beslutet? (Ja/Nej)
- Föreskrifterna anger de inskränkningar som behövs för skyddet av limniska naturvärden? (Ja/Nej/Delvis)

- Skötselplanen innehåller skötselområden som beskrivits utifrån limniska miljöer/värden och åtgärder som behövs för att uppnå syftet? (Ja/Nej)
- Skötselplanen innehåller en plan för uppföljning av limniska naturtyper/naturvärden? (Ja/Nej)

Delmatris 2. Befintligt skydd av limniska naturvärden respektive behov av revidering.

- Limniska naturvärden? (Höga/Vissa/Inga/Vet ej)
- Kunskaper om limniska naturvärden? (Mycket goda/Goda/Vissa/Saknas)
- Är en del av ett större skyddsvärt limniskt område/objekt? (Ja/Nej)
- Behov av att revidera naturreservatsbeslut och i vilka delar? (Syfte/Föreskrifter/Skötselplan/Avgränsning)
- Prioritet på revideringsbehov. Exempelvis hög prioritet för naturreservat med höga limniska naturvärden utan limniska föreskrifter (samt hotbild). Hög/Medel/Låg)
- Revideringsbehov (specificering i text)

Resultat och diskussion

Resultatredovisningen omfattar samtliga 424 naturreservat som innehåller sjöar och vattendrag.

Delmatris 1. Kriterier för bedömning av limniskt inriktade naturreservat

Limniska miljöer/värden har avgränsats ur ett landskapsperspektiv där vattenmiljöernas påverkansområde har beaktats.

Mer än hälften av naturreservaten med sjöar och eller vattendrag bedömdes vara avgränsade på ett sådant sätt att vattenmiljöernas påverkansområde har beaktats. Skydd av omgivande marker är dock ofta kostsamt och med undantag för ett antal mycket stora naturreservat i framför allt fjällvärlden är det ovanligt att limniska miljöer i svenska naturreservat är avgränsade ur ett landskapsperspektiv med fullt beaktande av påverkansområdet.

Bedömningarna var i en del fall svåra att göra. Exempelvis när ett värdefullt vattendrag ingår men där bara en del av objektet är skyddat. Ett annat exempel är när naturreservatet omfattar en del av en värdefull sjö.

- Det är viktigt för ett väl fungerande skydd av limniska miljöer/värden att de har avgränsats ur ett landskapsperspektiv där vattenmiljöernas påverkansområde har beaktats. Avgränsningen är dock inte ett lämpligt kriterium för bedömning av skydd av naturvärden i sjöar och vattendrag.

Resultaten från länsstyrelsernas bedömning av uppfyllande av kriterierna syfte, skäl eller motiv för beslut, föreskrifter och skötselplan med skötselområden samt det totala antalet bedömda beslut presenteras i tabell 1.

Tabell 1. Ackumulativa resultat från länsvisa bedömningar av uppfyllande av de föreslagna kriterierna syfte, skäl eller motiv för beslut, föreskrifter och skötselplan med skötselområden. Första kolumnen anger antal bedömda beslut. Siffrorna anger antal naturreservat där kriterierna är uppfyllda eller uppfyllnadsgraden. Sista kolumnen anger antalet naturreservat där samtliga kriterier är fyllda. (Observera att endast de 424 naturreservat som innehåller sjöar och/eller vattendrag omfattas av tabellen).

Län	Antal bedömda beslut	Syfte	Syfte och skäl för beslut	Syfte, skäl för beslut och föreskrifter	Syfte, skäl för beslut, föreskrifter och skötselplan med skötselområden
Jönköping	79	38	31	31	22
Värmland	99	19	4	2	2
Västernorrland	68	19	17	16	14
Västerbotten	178	86	69	64	41
Alla län	424	162	121	113	83
Alla län (%)	100	38,2	28,5	26,7	19,6

Naturreservatets syfte omfattar limniska naturvärden

En stor andel av naturreservaten (38,2 %) har ett syfte som helt eller delvis omfattar limniska naturvärden. Detta kan jämföras med de 2 % med limniska värden i huvudmotivet som 2003 angavs för svenska naturreservat i Naturvårdsverkets vägledning om bevarande av värdefulla naturmiljöer i och i anslutning till sjöar och vattendrag. Siffrorna visar dock på något olika saker eftersom pilotprojektet även omfattade naturreservat där limniska värden inte var huvudmotiv för skyddet. Det går inte heller att dra några slutsatser hur det ser ut på nationell nivå eftersom pilotprojektet endast omfattade naturreservaten i fyra län.

- Det måste vara ett grundläggande krav för ett naturreservat med limnisk inriktning att kriteriet är helt eller delvis uppfyllt

Limniska naturvärden är skäl eller motiv för beslutet

I nära 34 % av naturreservaten bedömdes limniska naturvärden vara skäl eller motiv för beslutet. I 28,5 % av naturreservaten bedömdes limniska naturvärden

både vara skäl eller motiv för beslutet och ha ett syfte som omfattar limniska naturvärden.

- Detta kriterium är starkt förknippat med syftet och ska vara uppfyllt för ett naturreservat med limnisk inriktning

Föreskrifterna anger de inskränkningar som behövs för skyddet av limniska naturvärden

Regleringen av hot mot limniska naturvärden behöver ses över i många naturreservat. Ungefär en tredjedel (33 %) av naturreservaten bedömdes ha har föreskrifter som anger de inskränkningar som behövs och något mer än en tredjedel (36 %) har föreskrifter som till viss del men inte fullt ut anger de inskränkningar som behövs för att bevara limniska naturvärden. En nästan lika stor andel av naturreservaten (30 %) saknar föreskrifter som anger de inskränkningar som behövs för att skydda limniska naturvärden. 26,7 % av naturreservaten uppfyllde samtidigt kriterierna för syfte, skäl för beslut och föreskrifter för limniska naturvärden. Det finns ett flertal möjliga hot mot limniska naturvärden och eftersom hotbilden varierar måste föreskrifterna anpassas till varje vattenmiljö. De viktigaste hoten mot bevarande av limniska naturvärden finns redovisade i den nationella strategin för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

- Det måste vara ett grundläggande krav för ett naturreservat med limnisk inriktning att reservatsföreskrifterna anger de inskränkningar som behövs för skyddet av utpekade limniska naturvärden

Skötselplanen innehåller skötselområden som beskrivits utifrån limniska miljöer/värden och åtgärder som behövs för att uppnå syftet

I 38,6% av naturreservaten bedömdes skötselplaner med limniska skötselområden finnas men det fanns stora skillnader mellan länen. 19,6 % av naturreservaten uppfyllde samtliga kriterier för syfte, skäl för beslut, föreskrifter för limniska naturvärden samt skötselplan med limniska skötselområden.

- Ett grundläggande krav för ett limniskt inriktat naturreservat bör vara att skötselplanen beskriver de limniska miljöer/värden och åtgärder som behövs för att uppnå syftet. Det är bra men inte nödvändigt att skötselplanen även omfattar skötselområden som har beskrivits utifrån limniska miljöer/värden

Skötselplanen innehåller en plan för uppföljning av limniska naturtyper/naturvärden

31 % (19-48%) av de bedömda naturreservaten i 3 län (uppgifter saknas för ett län saknas) innehåller en plan för uppföljning av limniska naturtyper/biologisk mångfald.

- Kriteriet behöver inte vara uppfyllt i ett limniskt inriktat naturreservat eftersom det inte är möjligt att genomföra uppföljning i alla naturreservat.

Bevarandemål för utpekade limniska naturtyper och arter ska dock alltid finnas i skötselplanen. Uppföljningen av naturvärden ska redovisas i en särskild uppföljningsplan som ligger utanför naturreservatsbeslutet.

Delmatris 2. Befintligt skydd av limniska naturvärden respektive behov av revidering.

Limniska naturvärden

Limniska naturvärden bedömdes vara höga i 30 % av naturreservaten. 15 % bedömdes ha små eller inga limniska naturvärden.

Kunskaper om limniska naturvärden

Kunskaper om limniska naturvärden saknas i många naturreservat. I nära 42 % av naturreservaten saknades helt kunskaper om limniska naturvärden.

Är en del av ett större skyddsvärt limniskt område/objekt

95 (22 %) av naturreservaten är del av ett större skyddsvärt limniskt område. Frågan ställdes eftersom många limniska värdekärnor är delar av större skyddsvärda vattenmiljöer eller vattensystem och att ytterligare skydd eller andra bevarandeåtgärder kan behövas eller komma i fråga i närområdet.

Behov av att revidera naturreservatsbeslut och i vilka delar (Syfte/Föreskrifter/Skötselplan/Avgränsning)

I några av pilotlänen finns behov av att se över och revidera naturreservatsbeslut med avseende på ingående limniska miljöer och naturvärden. Totalt för alla fyra länen bedömdes över 31 % av besluten vara i behov av revidering med avseende på limniska värden. I 14 % av besluten är det syftet som behöver ses över, i 17 % behöver föreskrifterna ses över, i 16 % behöver skötselplanen revideras och i 20 % av naturreservaten finns behov att se över avgränsningen med anledning av de ingående limniska miljöerna.

Prioritet på revideringsbehov.

Naturreservat med höga limniska naturvärden och utan föreskrifter som reglerar hot mot limniska värden bör prioriteras för översyn av beslut och skötselplan.

Viktiga övergripande slutsatser från pilotprojektet

Förutom slutsatserna från analysen av de två matriserna bör några viktiga övergripande slutsatser från bedömningen av länens naturreservat lyftas fram. Här måste nämnas att det finns stora skillnader mellan de olika länen varför de slutsatser och behov av åtgärder som beskrivs på ett övergripande sätt nedan är av varierande betydelse för de ingående pilotlänen och deras naturreservat.

- fler naturreservat än förväntat (38 %) har syftesbeskrivningar som helt eller delvis omfattar limniska naturvärden men syftesbeskrivningar saknas även för reservat med höga limniska värden

- endast en begränsad andel av naturreservaten kan betraktas ha en limnisk inriktning (bara vart femte naturreservat uppfyller kriterierna om limniskt syfte, limniska värden skäl för beslut, limniska föreskrifter och skötselplan med limniska skötselområden)
- flera naturreservat med höga påvisade limniska naturvärden uppfyller inte de kriterier för limniskt inriktat skydd som har prövats
- mer kunskaper behöver inhämtas om naturvärden i sjöar och vattendrag i naturreservat (i nästan vartannat naturreservat saknas helt kunskaper om limniska naturvärden)
- naturreservat med höga limniska naturvärden och utan föreskrifter som reglerar hot mot limniska värden bör prioriteras för översyn av beslut och skötselplan

Kriterier för limniskt inriktade naturreservat

Det finns några självklara grundförutsättningar som bör vara fyllda vid bildning av ett naturreservat med limnisk inriktning. Området ska ha helst ha höga limniska naturvärden, men kan också skyddas för sina förutsättningar för höga limniska naturvärden eller för att det efter åtgärder ska vara möjligt att få eller återfå höga limniska naturvärden. Dessutom är det viktigt att limniska miljöer/värden avgränsas ur ett landskapsperspektiv där vattenmiljöernas påverkansområde beaktas. Det är av särskild vikt att se till att vattendragens och sjöarnas närmiljöer bevaras vid avgränsningen av ett naturreservat med värdefulla vattenmiljöer.

Vid beslut om inrättande av naturreservat finns tre grundläggande delar som ska genomsyra hela arbetet. Dessa delar är syfte, föreskrifter och skötselplan. Det är avgörande för ett naturreservatsbeslut att syftet tydliggörs och att det beskrivs hur det ska uppnås. Beslutet ska även beskriva vilka föreskrifter/inskränkningar behövs för att syftet ska uppnås/tillgodoses samt vilken förvaltning som krävs för att syftet ska uppnås/tillgodoses. Det är därför lämpligt att dessa tre delar utgör grunden för framtagande av kriterier för naturreservat med limnisk inriktning och att de beaktas ur ett limniskt perspektiv.

Det kan finnas fler kriterier som är tillämpliga för att bedöma om ett naturreservat har en limnisk inriktning. Eftersom varje naturreservat är unikt kan de behöva bedömas utifrån de förutsättningar som finns för varje enskilt område. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att för att kriterierna ska kunna användas vid övergripande jämförelser och uppföljning är det lämpligt att de är generella, få och har låg detaljeringsgrad. Det är också en fördelaktigt om de är förankrade i Havs- och vattenmyndighetens och Naturvårdsverkets vägledningsdokument för skydd av värdefull natur.

Flera av de kriterier som föreslogs och prövades inom samarbetsprojektet är bra och behöver vara uppfyllda i ett naturreservat med limnisk inriktning. Baserat på de resultat som framkom under pilotprojektet och Naturvårdsverkets vägledning om att bilda naturreservat anser Havs- och vattenmyndigheten att

följande kriterier ska vara uppfyllda för att ett naturreservat ska kunna betecknas ha en limnisk inriktning:

1. Limniska naturvärden ingår i och omfattas tydligt av naturreservatets syfte, är med i beskrivningen hur syftet ska nås och utgör skäl för beslutet
2. Reservatsföreskrifterna anger de inskränkningar som behövs för skyddet av utpekade limniska naturvärden
3. Skötselplanen omfattar limniska miljöer/värden, bevarandemål för limniska naturtyper/arter och beskrivningar av eventuella skötselåtgärder som behövs för att uppnå målen för utpekade limniska naturvärden

Källor

[Bevarande av värdefulla naturmiljöer i och i anslutning till sjöar och vattendrag](#) (2003). Rapport 5330, Naturvårdsverket

[Nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer](#) (2007). Rapport 5666, Naturvårdsverket

[Skydd av marina miljöer med höga naturvärden](#) (2007). Rapport 5379, Naturvårdsverket

[Process att bilda naturreservat. Vägledningar för att bilda naturreservat samt för att hantera gällande beslut.](#) Naturvårdsverket

Naturreservatsbeslut för samtliga naturreservat till och med 2014 i Jönköpings, Värmlands, Västernorrlands och Västerbottens län.

Limniskt inriktade naturreservat

Kriterier för bedömning

Havs- och vattenmyndigheten anger tre huvudkriterier för bedömning av naturreservatsbeslut. Kriterierna ska användas till att ge vägledning om ett naturreservatsbeslut är utformat så att det ger ett adekvat skydd av naturvärden i sjöar och vattendrag och om naturreservatet kan betraktas ha en limnisk inriktning. Vi bedömer att kriterierna, om de tillämpas vid bildande av naturreservat, kommer att bidra till ett förbättrat skydd av sjöar och vattendrag. Kriterierna kan även fungera som indikator i uppföljningen av limniskt områdesskydd.

Havs- och vattenmyndighetens rapport 2016:32
ISBN 978-91-87967-44-3

Havs- och vattenmyndigheten
Postadress: Box 11930, 404 39 Göteborg
Besök: Gullbergs Strandgata 15, 411 04 Göteborg

Tel: 010-698 60 00
www.havochvatten.se